

1. Опис навчальної дисципліни

Показник	Значення показника
Курс (и)	2
Семестр (и)	3,4
Обсяг (кредити ЄКТС/години)	3/90
Кількість змістових модулів	2
Розподіл годин за видами навчальної діяльності:	
лекції (Л)	6
семінарські заняття (СЗ)	-
практичні заняття (ПЗ)	6
лабораторні заняття (ЛЗ)	-
індивідуальні завдання (ІЗ)	-
самостійна робота (СР)	78
форма підсумкового контролю (<i>семестр</i>)	диференційований залік (4)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета та основні завдання вивчення навчальної дисципліни

Мета: сформувати готовність здобувачів вищої освіти до виконання професійних завдань та функціональних обов'язків із застосуванням знань та вмінь у сфері гендерної політики в системі національної безпеки

Завдання: сформувати базові знання та вміння щодо забезпечення гендерної рівності в секторі безпеки і оборони, зокрема з урахуванням гендерних підходів у діяльності щодо запобігання шкоди цивільному населенню в умовах бойових дій.

2.2. Результати навчання

Обов'язкова навчальна дисципліна «Гендерна політика в системі національної безпеки та оборони України» спрямована на досягнення програмних результатів навчання, які в інтегрованому (синтезованому) вигляді визначені у профілі освітньо-професійної програми «Організація захисту інформації з обмеженим доступом» (від 12.09.2024 №29/3/4-408/ві; зміни від 11.02.2025 № 29/3-30/ві)), а саме:

ПРН-8.	Забезпечувати дотримання принципу гендерної рівності під час здійснення професійної діяльності

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем навчальних занять	Кількість годин					
	Усього	Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СР
<i>1</i>						
Семестр 3						
Змістовий модуль 1. Теоретично-правові та практичні питання забезпечення гендерної рівності в секторі безпеки і оборони						
Тема 1. Поняття гендер, гендерна рівність, гендерна чутливість у суспільно-політичному та науковому дискурсах. Міжнародно-правове забезпечення гендерної рівності. Українське законодавство щодо гендерних питань.	24	2		2		20
Лекція 1. Гендерна політика та гендерно сенситивний підхід у діяльності сектору безпеки.		2				
Семестр 4						
Практичне заняття 1. Види та прояви гендерної дискримінації у секторі безпеки і оборони. Види та прояви гендерно зумовленого насильства				2		
Самостійна робота 1. Зарубіжний досвід гендерного інтегрування у діяльність сектору безпеки і оборони.						10
Самостійна робота 2. Показники оцінювання стану реалізації гендерної політики в секторі безпеки і оборони України.						10
Тема 2. Гендерно чутливі комунікації в секторі безпеки і оборони	22					22
Самостійна робота 1. Для чого і як включати гендерний підхід в планування роботи персоналу						10
Самостійна робота 2. Законодавство міжнародне та України з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків						12
Всього годин за змістовий модуль 1	46	2		2		42
Змістовий модуль 2. Урахування гендерних підходів у діяльності з питань запобігання шкоди цивільному населенню в умовах бойових дій						
Тема 1. Гендерний компонент інформаційно-психологічних заходів	24	4		2		18
Лекція 1. Гендерний вимір інформаційних і психологічних операцій		4				
Практичне заняття 1. Інструменти використання гендерного підходу в організації інформаційних і психологічних операцій				2		
Самостійна робота 1. Гендер та антигендер: маніпулятивні атаки на демократію						18
Тема 2. Збирання первинних доказів сексуального насильства в умовах війни	18					18
Самостійна робота 1. Сексуальне насильство в умовах війни як злочин проти людяності, воєнний злочин, акт геноциду. Робота з місцевим населенням щодо збирання первинних доказів сексуального насильства в умовах війни						18
Всього годин за змістовий модуль 2	42	4		2		36
Підсумковий контроль (диф.залік)	2			2		
Всього годин за навчальну дисципліну	90	6		6		78

4. Основні методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни «Гендерна політика в системі національної безпеки та оборони України» використовуються такі методи навчання:

Методи навчання за джерелом знань поділяються на словесні, наочні, практичні. Словесні методи навчання: лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж. Наочні методи навчання: спостереження, ілюстрація, демонстрація. Практичні методи навчання: практичні заняття, вирішення ситуаційних задач. Методи навчання залежно від типу пізнавальної діяльності: інформаційно-рецептивний метод, репродуктивний метод, проблемний метод, частково-пошуковий (евристичний) метод, пошуковий (дослідний) метод.

Методи навчання за логікою передачі інформації: індуктивний метод, дедуктивний метод. Індуктивний метод полягає в тому, що викладач спершу викладає факти, проводить досліди, поступово підводить здобувачів освіти до узагальнень, визначення понять. Дедуктивний метод полягає в тому, що викладач повідомляє загальне положення, закон, а потім роблячи висновки поступово підводить до конкретних висновків, ставить конкретні завдання.

Методи навчання за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача, самостійна робота.

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: ділові та рольові ігри, дискусії і диспути.

Методи стимулювання обов'язку і відповідальності. Мотиваційна сторона процесу навчання містить три групи мотивів: зовнішній (заохочення та засудження), змагальні (успіх порівняно з кимось або із самим собою), внутрішні (розкриваються як підґрунтя для плідної діяльності).

Теоретична підготовка здобувачів вищої освіти забезпечується шляхом вивчення матеріалу запропонованих підручників та наукових здобутків сучасних фахівців у сфері гендерних досліджень.

Основними видами занять є лекції, практичні та самостійні заняття.

5. Оцінювання результатів навчання

5.1. Результати навчання здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою як сума балів поточного та підсумкового контролю із застосуванням наступних вагових коефіцієнтів, загальна сума яких дорівнює 1:

Вид контролю	Ваговий коефіцієнт
Поточний контроль (К)	0,6
Підсумковий контроль (ПК)	0,4

Підсумкова семестрова оцінка (ПСО) обчислюється за формулою:
 $ПСО = К + ПК$

5.2. Складниками для обчислення балу поточного контролю здобувача вищої освіти є:

Види навчальної діяльності	Кількість балів (максимальна)
Робота на лекціях (ведення конспекту лекцій або інше)	5
Робота на практичних заняттях	45
Виконання завдань для самостійної роботи	20
Диференційований залік	30

Мінімальна кількість балів для допуску до підсумкового контролю 40.

Оцінка може бути підвищена на 10 балів, якщо здобувач освіти виступав на конференції або надрукував тези/статтю за тематикою дисципліни.

5.3. Шкала оцінювання здобувача вищої освіти

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	<i>Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок.</i> Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
B	84-89	<i>Дуже добре – вище середнього рівня, але з кількома помилками.</i> Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
C	75-83	<i>Добре – загалом правильна робота, але з певною кількістю помилок.</i> Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
D	65-74	<i>Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків.</i> Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
E	60-64	<i>Достатньо – виконання задовольняє мінімальні вимоги.</i> Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.
FX	35-59	<i>Незадовільно – потрібна додаткова робота.</i> Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
F	1-34	<i>Незадовільно – потрібна значна додаткова робота.</i> Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів

6. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Методичні рекомендації з інтеграції гендерних підходів у систему підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони України / Олена Волобуєва, Алла В'яткіна, Світлана Ганаба та ін. Київ: ФОП Клименко Ю. Я., 2021. 292 с.
2. Словник та тезаурус, Європейський інститут із гендерної рівності [European Institute for Gender Equality (EIGE)]
3. Гендерне навчання військовослужбовців: посібник [Teaching Gender in the Military: a Handbook]. Женева: DCAF; PfPC, 2016. 214 с.
4. Кузьменко Л., Компанцева Л. Недооцінена загроза: гендерна дезінформація щодо українських журналісток. Київ, 2023. 52 с. URL: <https://wim.org.ua/materials/doslidzhennia-nedootsinena-zahroza-henderna-dezinformatsiia-shchodo-ukrainskykh-zhurnalistok/?fbclid=IwAR0ahym9EjZeXGfOENsW3I xvWcZSBTYtnpjwNo1sRSkJezR2wpDY-UAtbAM>.
5. Методичні рекомендації щодо поводження із постраждалими твід сексуального насильства внаслідок воєнної агресії рф в Україні під час проведення слідчих дій, Київ, 2023. URL: <https://mvs.gov.ua/upload/1/4/9/3/9/1/metodicni-rekomendaciyi.pdf>

Допоміжна література:

5. Бестік М. Посібник щодо самооцінки з гендерних питань для поліції, збройних сил та сектора правосуддя. Женева: ЦКЗС, 2011
6. Словничок фемінітивів для прес-офіцерів та прес-офіцеров територіальних управлінь Державної служби України з надзвичайних ситуацій/[Уклад. Г. Плачинда]. Київ, 2018
7. Гендер для медій : [підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей] / [За редакції М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової]. Київ, 2017. 224 с.
8. Компанцева Л, Левченко К. Російська агресія крізь призму антигендерних груп. Стратегічні комунікації в умовах гібридної війни: погляд від волонтера до науковця : монографія / [В. Азарова та ін. ; за заг. ред. Л. Компанцевої]. Київ : НА СБУ, 2021. С. 224-272
9. Компанцева Л.Ф. Соціальні комунікації для фахівців сектору безпеки і оборони : підручник. Київ : Видавець Карпенко В.М., 2016. 476 с.

Нормативно-правові акти:

11. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) від 11.05.2011 р. Довідник для членів парламенту. URL: <https://rm.coe.int/1680093d9e> .
12. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (Ред. від 06.10.1999). URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_207.

13. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок та факультативний протокол до Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. URL: https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00XH8P.pdf.
14. Пекінська декларація, 1995. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_507#Text.
15. Постанова КМ України «Про затвердження порядку речового, медичного, психологічного забезпечення військовослужбовців з урахуванням потреб жінок і чоловіків» від 29 жовтня 2024 року № 1234.
16. Про національну безпеку України: Закон України, Стаття 1 [Із змінами, внесеними згідно із Законом № 522-IX від 04.03.2020]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.
17. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України [Із змінами, внесеними згідно із Законами № 4719-VI від 17.05.2012, ВВР, 2013, № 15, ст.97 № 1263-VII від 13.05.2014, ВВР, 2014, № 27, ст.915 № 2229-VIII від 07.12.2017, ВВР, 2018, № 5, ст. 35]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15/conv#Text>.
18. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 6 вересня 2012 року № 5207-VI (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, N 32, ст. 412) {Із змінами, внесеними згідно із Законом № 1263-VII від 13.05.2014, ВВР, 2014, № 27, ст.915}. Верховна Рада України. Офіційний сайт. Нормативні акти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text>.
19. Про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека” на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.10.2020, № 1544-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text>.
20. Резолюція 1325, ухвалена Радою Безпеки ООН на її 4213-му засіданні, 31.10.2000. URL: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/SC_ResolutionWomenPeaceSecurity_SRES1325%282000%29%28english_0.pdf.
21. Резолюція 2493 «Жінки, мир, безпека», 2019 URL: <https://www.un.org/shestandsforpeace/content/united-nations-security-council-resolution-2493-2019-sres24932019>.

Адреса розміщення робочої програми навчальної дисципліни
платформа дистанційного навчання НА СБУ (Moodle)

*(офіційний вебсайт НА СБУ / платформа дистанційного навчання / електронний ресурс
 навчально-наукового інституту, кафедри, бібліотеки тощо)*

7. Дані про перегляд робочої програми навчальної дисципліни

№ п/п	Дата, номер протоколу засідання кафедри (спільного засідання кафедр)	Рішення за результатами перегляду	Підпис керівника кафедри